

Однолько Інна Валентинівна,
науковий співробітник відділу
науково-методичного забезпечення
прокурорської діяльності у сфері
кримінальної юстиції Національної
академії прокуратури України,
кандидат юридичних наук, доцент;
Чабаненко Сергій Миколайович,
заступник прокурора Баглійського
району м. Дніпродзержинська
Дніпропетровської області

ВЗАЄМОДІЯ ПРАВООХОРОННИХ ТА КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ ДІЯЛЬНІСТЮ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЬОВИХ ФОНДІВ

У ст. 8 Закону України «Про основи національної безпеки України» зазначено, що реформування правоохоронної системи з метою підвищення ефективності її діяльності на основі оптимізації структури, підвищення рівня координації діяльності правоохоронних органів, поліпшення їх фінансового, матеріально-технічного, організаційно-правового і кадрового забезпечення, є одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері національної безпеки України (ч. 2 ст. 8 доповнено новим абзацом згідно із Законом України [від 12 лютого 2015](#) р. № 186-УІІ) [1, с. 38]. З огляду на це, наукові дослідження, спрямовані на покращення взаємодії правоохоронних і контролюючих органів, набувають особливої актуальності.

Значний внесок у розробку питань діяльності правоохоронних та контролюючих органів щодо протидії злочинності зробили українські вчені О. О. Бандурка, М. М. Биргеу, П. Д. Біленчук, В. Т. Білоус, М. М. Бурбика, В. В. Голіна, Л. М. Давиденко, І. М. Даньшин, О. М. Джужа, Д. Г. Заброра, А. П. Закалюк, В. С. Зеленецький, О. Г. Кальман, Т. В. Корнякова, О. М. Литвак, О. М. Литвинов та інші. Проте в працях цих авторів відсутній комплексний аналіз правових та

організаційних засад взаємодії контролюючих і правоохоронних органів щодо протидії злочинам, пов'язаним із діяльністю позабюджетних цільових фондів коштів.

У сучасній юридичній літературі *взаємодія суб'єктів запобігання* - це заснована на законодавчих та підзаконних нормативних актах, узгоджена за цілями, часом і місцем спільна керована діяльність рівноправних, адміністративно незалежних суб'єктів, що функціонально забезпечують попередження злочинів та інших правопорушень на території обслуговування [2, с. 170].

Поняття «взаємодія» є недостатньо дослідженим у юридичній літературі та зазвичай трактується авторами по-різному. Тлумачний словник сучасної української мови визначає поняття «взаємодія» найбільш загально, тобто як погоджену дію між ким-, чим-небудь [2, с. 170]. Відповідно, важливе значення має визначення змісту та характеру взаємодії правоохоронних і контролюючих органів. Так, наприклад, Л. І. Аркуша пропонує визначати взаємодію як спільну налагоджену діяльність двох і більше органів, служб, відомств, що передбачає раціональне поєднання процесуальних та оперативно-розшукових дій, здійснюваних кожним із них у межах наданих їм законом повноважень [3, с. 110].

Необхідність взаємодії правоохоронних і контролюючих органів закріплена на рівні законів, що визначають правовий статус цих органів. Відповідні положення наявні в ст. 10 Закону України «Про прокуратуру», ст. 14 Закону України «Про державну фіскальну службу України», ст. 21 Закону України «Про Рахункову палату», ст. 4 Закону України «Про державну податкову службу в Україні», ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», ст. 8 Закону України «Про Службу безпеки України». Порядок взаємодії державних органів щодо протидії злочинам у сфері діяльності державних цільових фондів більш детально врегульовано на підзаконному рівні.

Взаємодія правоохоронних і контролюючих органів щодо запобігання злочинності відбувається на різних організаційних рівнях. За кількістю держав - учасниць взаємодії розрізняють внутрішньодержавний (національний), міждержавний і

міжнародний рівні взаємодії. Протидія злочинності у сфері діяльності позабюджетних цільових фондів коштів здійснюється передусім на національному рівні, оскільки шкода завдається бюджетній системі окремої держави, що не є предметом міжнародно-правового регулювання. Національну взаємодію за рівнем централізації можна класифікувати на загальнодержавну та регіональну (місцеву), а за суб'єктним складом - на відомчу та міжвідомчу. Відомча взаємодія наявна передбачає узгоджені дії як окремих структурних підрозділів одного органу (горизонтальна взаємодія), так і органів різної ланки, підпорядкованих одному відомству (вертикальна).

Серед ключових питань взаємодії правоохоронних і контролюючих органів особливу вагу має питання про форми такої взаємодії та їх правове врегулювання. Перелік форм взаємодії нормативно наведено в Інструкції про взаємодію правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю. Серед них, зокрема:

1) здійснення спільного аналізу стану, структури організованої злочинності, причин та умов, що сприяють діяльності організованих груп, прогнозування тенденцій поширення організованої злочинності;

2) обмін оперативною інформацією, що становить інтерес для боротьби з організованою злочинністю;

3) розроблення й реалізація спільних програм, планів у сфері боротьби з організованою злочинністю;

4) створення робочих груп для підготовки законопроектів, пропозицій про зміни й доповнення до законодавства;

5) здійснення узгоджених оперативно-розшукових, профілактичних та інших заходів;

6) підготовка та проведення спільних колегій, нарад, семінарів із питань удосконалення взаємодії;

7) розробка навчальних програм і проведення занять у системі професійної підготовки;

8) удосконалення міжнародного співробітництва у сфері боротьби з організованою злочинністю;

9) інформування громадськості про результати діяльності у сфері боротьби з організованою злочинністю [4, с. 3].

Водночас можна констатувати глобальні проблеми реформування всієї правоохоронної системи в Україні з 2014 до I півріччя 2016 р. Реформи, що були запроваджені в системі правоохоронних органів, згідно із Законом України «Про поліцію та поліцейську діяльність», Закону України «Про прокуратуру», що набув чинності з 16 липня 2015 р., атестація особового складу зазначених структур, люстрація високопосадовців у зв'язку з корупційними злочинами сприяють ефективному реформуванню не лише правоохоронної системи, а й усіх гілок влади, зокрема судової. Це вкотре підтверджує важливість ефективності заходів із запобігання злочинності й корупції, виваженості та об'єктивності в розслідуванні кримінальних проваджень.

З метою активізації діяльності суб'єктів протидії злочинності слід упорядкувати оплату праці на основі реальних результатів роботи та фактичного навантаження працівників правоохоронних і контролюючих органів, покращити гарантії їх правового та соціального захисту. Так, Уряд у березні 2015 р. запропонував підвищити заробітну плату до 30 тис грн слідчим, у провадженні яких перебувають справи про корупційні злочини високопосадовців. Таким чином, це мінімізує можливість поширення отримання неправомірної вигоди в правоохоронній системі. Такі нововведення стосуються й інших правоохоронних органів, зокрема органів прокуратури (наприклад діяльності новоствореної антикорупційної прокуратури України, Національного антикорупційного бюро України).

На нашу думку, взаємодія правоохоронних і контролюючих органів у запобіганні злочинам у зазначеній сфері може набувати й інших форм, серед яких: проведення спільних засідань і нарад, планування роботи, взаємний обмін інформацією, виконання доручень, проведення спільних перевірок і ревізій, передача складених за ними матеріалів, що містять ознаки злочину, до правоохоронних органів, обмін досвідом і координація діяльності.

Список використаних джерел

1. Офіційний вісник України. - 2003. - № 29. - Ст. 1433, код акта 25801/2003 [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://www.law.lica.com.ua/?type=0&base=1&menu=272083&id=249737>. - Назва з екрана.

2. Организация деятельности органов внутренних дел по предупреждению преступлений : учебник / под ред. В. Д. Малкова, А. Ф. Токарева. - М. : Акад. управления МВД России, 2000. - 323 с.

3. Аркуша Л. І. Проблеми взаємодії та інформаційного забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з економічною організованою злочинною діяльністю / Л. І. Аркуша // Інформаційне забезпечення протидії організованим злочинності. - Одеса : Фенікс, 2003. - С. 109-117.

4. Про затвердження Інструкції про взаємодію правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю [Електронний ресурс] : наказ Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України від 10 черв. 2011 р. № 317/235. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0822-11>. - Назва з екрана.